

Finansutskottets yttrande 2018/19:FiU4y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 4 april att ge finansutskottet tillfälle att senast den 23 april yttra sig över regeringens skrivelse 2018/19:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 och de följdmotioner som väckts med anledning av skrivelsen.

Finansutskottet yttrar sig över skrivelsen i de delar som rör finansutskottets beredningsområde och över kommittémotionerna 2018/19:3050 av Håkan Svanne m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14 och 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2, 13, 15, 19, 23 och 52.

Utskottet anser att de aktuella motionsyrkandena bör avstyrkas. I yttrandet finns två avvikande meningar (SD, V) och ett särskilt yttrande (V).

Bakgrund

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2018 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. I skrivelsen finns frågor som rör finansutskottets beredningsområden framför allt under avsnitten

- Storbritanniens utträde ur EU
- Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen
- EU:s fleråriga budgetram 2021–2027
- Ekonomi och finans
- Finansmarknaden
- EU:s budget
- Skydd av EU:s finansiella intressen
- Statistik
- Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Den övergripande utvecklingen i EU

Regeringen inleder skrivelsen med att berätta om de fyra övergripande prioriteringar som har varit vägledande för regeringens EU-arbete under året: ett socialt Europa för jobb och inkluderande tillväxt, en ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik, ett gemensamt asylsystem och utökat migrations-samarbete samt ett säkert EU i en säker värld. Enligt regeringen var stödet för det svenska EU-medlemskapet stabilt under 2018, och andelen som vill lämna EU minskade.

EU:s ekonomi fortsatte under 2018 att växa för sjätte året i rad. BNP växte i samtliga medlemsstater. Arbetsmarknaden fortsatte att förbättras med sjunkande arbetslöshet och stigande sysselsättningsgrad. Under året gavs sociala frågor och sysselsättningsfrågor ökad uppmärksamhet inom ramen för den europeiska planeringsterminen, som är EU:s ramverk för ekonomisk-politisk samordning. Arbetet med att fullborda den inre marknaden fortsatte under 2018, och regeringen lyfter i skrivelsen fram att Sverige arbetat aktivt för att driva frågan framåt. Den inre marknaden är viktig för Sverige och svensk ekonomi med ökad handel, jobb och tillväxt. År 2018 var ett händelserikt år på handelsområdet. USA införde skyddstullar på stål och aluminium med hänvisning till nationella säkerhetsintressen, och EU svarade med att införa motåtgärder.

Frågan om Storbritanniens utträde hade av naturliga skäl en framskjuten position på EU:s agenda under 2018. Intensiva förhandlingar har bl.a. handlat om gränsfrågan på den irländska ön. I november enades EU och Storbritannien om ett förslag till utträdesavtal, som dock ännu inte godkänts av det brittiska parlamentet. Ett avtalslöst utträde kan inte uteslutas, och kommissionen arbetar därför med en beredskap för att hantera en sådan utveckling.

Under året inleddes förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027. Den kommande budgetramen behöver anpassas till det bortfall av intäkter som Storbritanniens utträde medför. Under förhandlingarna har Sverige verkat för de svenska övergripande prioriteringarna, bl.a. behovet av en restriktiv och modern budget med omprioriteringar från jordbruks- och sammanhållningspolitiken till fördel för gemensamma åtgärder som säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning, miljö och klimatomställning. Regeringen har i förhandlingarna även drivit förslaget om budgetrelaterad konditionalitet kopplat till rättsstatens principer, dvs. att EU ska kunna hålla inne med EU-stöd om länder bryter mot EU:s värderingar och principer eller vägrar följa beslut om t.ex. flyktningmottagande. Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2019. Utvecklingen i vissa medlemsstater när det gäller respekten för rättsstatens principer och EU:s grundläggande värden om frihet, demokrati, jämlikhet och mänskliga rättigheter var enligt regeringen oroande under året. Så kallade artikel 7.1-förfaranden har inletts mot Polen och Ungern. De ekonomiska sanktionerna mot Ryssland har förlängts.

I skrivelsen uppmärksammar regeringen även att när flera stora skogsbränder rasade i bl.a. Sverige under sommaren 2018 togs stöd emot från EU genom EU:s civila skyddsmekanism för att släcka bränderna. Totalt tog Sverige emot stöd i form av ett trettiotal flygplan och helikoptrar, ett åttiotal markfordon och närmare 450 personer från EU. Det var det största samlade stödet med brandbekämpningsresurser som någonsin lämnats inom EU.

Storbritanniens utträde ur EU

Skrivelsen

Förhandlingarna om det brittiska utträdet ur EU (brexit) fortsatte under året. I enlighet med artikel 50 i EU-fördraget avser Storbritannien att lämna EU under 2019. En uppgörelse om utträdet nåddes mellan förhandlarna i november 2018. I samband med detta kunde en politisk förklaring om den framtida relationen mellan EU och Förenade kungariket förhandlas färdigt. Uppgörelsen röstades dock ned i det brittiska parlamentet den 15 januari 2019. Kommissionen arbetar därför med en beredskap för att hantera ett eventuellt avtalslöst utträde ur unionen. Dessa förberedelser pågår parallellt med de fortsatta förhandlingarna om ett utträdesavtal.

Kommissionen presenterade under 2018 tre meddelanden som beskriver förberedelserna för ett avtalslöst utträde (COM[2018] 556, COM[2018] 880 och COM[2018] 890). Utrikesutskottet är ansvarigt för behandlingen av dessa meddelanden i riksdagen. De beredskapsåtgärder som aviserats är unilaterala åtgärder för att begränsa skadeverkningar inom ett flertal separata områden, och kan endast dämpa de allvarligaste följderna av utträdet.

Behandling i utskottet

Utskottet fick information om brexit vid två tillfällen under 2018 – av finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm i november och av finansmarknadsministern i december. Utskottet har under våren 2019 behandlat regeringens proposition 2018/19:44 Möjlighet för företag i Förenade kungariket att under viss tid driva värdepappersrörelse utan krav på tillstånd (bet. 2018/19:FiU35). Utskottet har även godkänt en kapitalhöjning till Europeiska investeringsbanken (EIB) för att ersätta den brittiska kapitalandelen när Storbritannien lämnar banken i samband med brexit. Vidare har utskottet prövat kommissionens förslag till åtgärder för att genomföra och finansiera unionens allmänna budget under 2019 i samband med Förenade kungarikets utträde ur unionen (COM[2019] 64). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen

Skrivelsen

Europa 2020-strategin är EU:s gemensamma strategi för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt, hög sysselsättning och social sammanhållning i unionen. Strategin följs upp bl.a. inom ramen för den europeiska terminen. Den åttonde europeiska planeringsterminen inleddes med att kommissionen i november 2017 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året. I mars 2018 publicerade kommissionen landrapporter med fördjupade analyser över medlemsstaternas ekonomier (COM[2018] 120). Landrapporterna är en del i uppföljningen inom ramen för den europeiska terminen och är en analytisk grund för de landspecifika rekommendationerna.

Som en del av terminen ska medlemsländerna i april varje år överlämna nationella reform- och konvergensprogram där de redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. Programmen lämnades till EU-kommissionen den 27 april.

I maj presenterade kommissionen sitt förslag till landspecifika rekommendationer till Sverige (COM[2018] 426). Terminen avslutades med att Europeiska rådet i juni ställde sig bakom rekommendationerna, som sedan i juli formellt antogs av rådet. Rekommendationerna är inte rättsligt bindande. Rådet antog en landspecifik rekommendation för Sverige:

Ta itu med risker kopplade till hushållens höga skuldsättning genom att stegvis begränsa avdragsrätten för utgiftsräntor på bolån eller genom att höja fastighetsskatten. Stimulera bostadsbyggandet där bristen är som störst, främst genom att ta bort strukturella hinder för byggandet, och effektivisera bostadsmarknaden, bland annat genom att göra hyressättningen flexiblare och se över kapitalvinstbeskattningen.

Behandling i utskottet

Statssekreterarna Karolina Ekholm och Hans Dahlgren informerade utskottet om och presenterade utkastet till Sveriges nationella reformprogram och Sveriges konvergensprogram 2018 i april.

De landspecifika rekommendationerna behandlades i betänkandena 2018/19:FiU1 Statens budget och 2018/19:FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken.

EU:s fleråriga budgetram 2021–2027

Skrivelsen

Kommissionen presenterade sitt förslag till en ny flerårig budgetram (MFF) för åren 2021–2027 den 2 maj (COM[2018] 321). Kommissionen anser att utgiftsnivån i relativa termer måste öka jämfört med innevarande period för att den politik som budgetramen ska rymma på ett meningsfullt sätt ska kunna bidra till att målen inom de prioriterade områdena kan nås. Nya prioriteringar ska finansieras med ytterligare medel från medlemsstaterna. Kommissionen anser att budgetgapet som uppstår efter brexit delvis ska finansieras med ytterligare medel och delvis med besparingar. Den totala volymen på förslaget uppgår till 1,14 procent av EU-27:s samlade bruttonationalinkomst (BNI). Regeringens hållning är att när Storbritannien lämnar EU måste unionens budget minska motsvarande det brittiska bidraget. Dagens utgiftstak ska ligga kvar på 1 procent av EU:s samlade BNI och den svenska avgiften ska hållas nere.

Kommissionen anför att de kritiskt undersökt var neddragningar kan göras, vilket resulterat i ett förslag att minska jordbruks- och sammanhållningspolitiken. Områden som föreslås få kraftigt utökade medel är prioriteringar som migration, säkerhet, forskning och innovation samt utbytesprogrammet Erasmus Plus. Förslaget innehåller sju utgiftsrubriker:

1. Inre marknad, innovation, digitalt
2. Sammanhållning, värderingar
3. Naturresurser och miljö
4. Migration, gränsförvaltning
5. Säkerhet och försvar
6. Grannskapet och omvärlden
7. Europeisk förvaltning.

Kommissionen har även presenterat ett förslag till förordning om hur länken mellan EU-medel och respekt för rättsstatens principer kan stärkas, samt ett förslag till nytt system för EU:s egna medel. När det gäller inkomstsidan föreslår kommissionen följande:

- a. reviderat tak för egna medel från 1,23 procent till 1,29 procent av BNI
- b. en sänkt andel av intäkter från traditionella egna medel som medlemsstaterna får behålla för att täcka kostnader för uppbörd från 20 procent till 10 procent
- c. en förändrad och förenklad modell för beräkning av den inkomstskälla som grundas på mervärdesskattebasen
- d. införande av ett nytt eget medel i form av en andel av intäkterna från försäljningen av utsläppsrätter
- e. införande av ett nytt eget medel i form av en avgift grundad på volymen icke återvunnen plast i respektive medlemsstat
- f. införande av ett nytt eget medel fr.o.m. 2023 baserat på den föreslagna gemensamma konsoliderade bolagsskattebasen
- g. en modell för utfasning av rabatter under perioden 2021–2025.

Sedan förslaget presenterades har tekniska genomgångar pågått i den särskilda rådsarbetsgruppen för MFF-förhandlingarna. Medlemsstaterna har framfört sin syn på de texter som föreslås ingå i ett förhandlingsdokument, den s.k. förhandlingsboxen. Förhandlingarna under hösten handlade huvudsakligen om vad det första utkastet till förhandlingsdokument ska innehålla, men utan att precisera några siffror.

Exempel på frågor som lyfts ur ett svenskt perspektiv är frågan om rättvis bördefördelning, förslaget om en moderniserad utgiftsstruktur och förslaget om budgetrelaterad konditionalitet kopplat till rättsstatens principer och migration. Efter höstens förhandlingar har Sverige i den s.k. förhandlingsboxen fått ett relativt stort gehör för de alternativ som ur ett svenskt perspektiv är angelägna att ha med i den fortsatta förhandlingen.

Alla delar av förslaget har varit uppe för diskussion i rådet för allmänna frågor. Vid Europeiska rådet i december diskuterades den fleråriga budgetramen, med fokus på det framtida förhandlingsarbetet samt tidtabellen för förhandlingarna. Nu har det rumänska ordförandeskapet tagit vid, och förhandlingsarbetet för den fleråriga budgetramen 2021–2027 fortsätter.

EU-kommissionen driver på för att förhandlingarna ska slutföras före EU-toppmötet i oktober 2019.

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 1 vill Håkan Svenneling m.fl. (V) att regeringen ska fortsätta verka för en minskning av EU:s budget och driva på för en klimatomställning i stället för militarisering. Motionärerna motsätter sig den utökning av EU-budgeten som nu är på förslag och välkomnar att regeringen i Europeiska rådet drivit på för en minskning av unionens budget. Motionärerna vill minska EU:s budget och återföra EU:s jordbrukspolitik till nationell nivå för att säkerställa höga ambitioner för gott djurskydd och låg antibiotikaanvändning och för att kunna uppnå klimatmålen. Om medlemsländerna får ett ökat ansvar för finansiering och genomförande inom ramen för

EU:s budget kan de enligt motionärerna minska EU-byråkratin och samtidigt se till att stöden blir mer effektiva.

I yrkande 2 anser motionärerna att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys och syftar till att utjämna skillnader mellan könen i inkomst, levnadsvillkor m.m. samt förbättrar kvinnors villkor. När man skär ned på välfärden och arbetsvillkoren försämras är det enligt motionärerna kvinnor som drabbas hårdast.

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 2 anför Lars Andersson (SD) m.fl. att en övergripande prioritering i EU-förhandlingarna måste vara att begränsa EU:s utgifter så att Sveriges avgift kan sänkas med åtminstone en tredjedel. I yrkandena 13 och 15 vill motionärerna att kostnaderna för EU:s budget ska minska och att regeringen ska verka för att en större andel av den svenska EU-avgiften ska användas inom Sverige. Utgiftsminskningar är en genomgående och överordnad målsättning för motionärerna. Deras utgångspunkt är att nedskärningar måste göras på de allra flesta områden i EU:s budget i en utsträckning som innebär att medlemsavgiften minskar med åtminstone en tredjedel. Det skulle för svenskt vidkommande motsvara uppemot 18 miljarder kronor per år – medel som i stället skulle kunna användas till prioriterade välfärdssatsningar för de som har de största behoven i Sverige.

I yrkande 19 anför motionärerna att EU-avgiften behöver sänkas kraftigt och att EU:s kostnader bör minskas i motsvarande omfattning. Sveriges EU-avgift väntas enligt regeringens prognos uppgå till nära 54 miljarder kronor 2021. Motionärerna motsätter sig de skenande kostnaderna och anser att det är oacceptabelt att Sverige betalar så mycket mer än vad vi får tillbaka. Motionärerna betonar vikten av ett budgetrestriktivt förhållningssätt och att Sverige bör motsätta sig alla avgiftsökningar till dess att EU kan reformeras på ett mer övergripande plan.

I yrkande 23 vill motionärerna att de momsintäkter som EU-budgeten får ta del av från Sverige i stället ska stanna i svensk statsbudget. Motionärerna är kritiska till de momsbaseerade avgifter som går till EU. Enligt motionärerna bör den andel av momsintäkter som EU tar från Sverige utmönstras och endast gå till svensk statsbudget. EU bör i stället se över unionens kostnader så att de anpassas nedåt efter de minskade intäkterna.

Behandling i utskottet

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat frågan om den kommande fleråriga budgetramen, senast genom en överläggning i april 2019 med statssekreterarna Mats Elger och Paula Carvalho Olovsson. Den 19 juni 2018 överlade utskottet (gemensamt med skatteutskottet) med statssekreterarna Hans Dahlgren, Max Elger och Leif Jakobsson om kommissionens förslag till Europeiska unionens fleråriga budgetram 2021–2027 och förslag till system för egna medel från 2021 (COM [2018] 321, 322, 324, 325 och 327). I oktober 2018 informerade statssekreterare Karolina Ekholm utskottet om EU:s

fleråriga budgetram 2021–2027. Vidare informerade statssekreterare Max Elger utskottet om EU:s långtidsbudget och läget i MFF-förhandlingarna i november.

Frågan om EU:s fleråriga budgetram behandlades i yttrande 2018/19:FiU3y över kommissionens arbetsprogram 2019 och i utlåtande 2017/18:FiU17 Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser. Kommissionens svar på utlåtandet inkom till utskottet i augusti 2018. I januari 2018 subsidiaritetsprövade utskottet förslagen om att inrätta en europeisk valutafond och att införliva finanspakten i EU:s rättsliga ram (COM[2017] 824 och COM[2017] 827). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Däremot ansåg utskottet i juni i sin prövning av kommissionens förslag till Europeiska unionens egna medel och genomförande av systemet för egna medel (COM[2018] 325 och COM[2018] 327) att förslagen inte var i linje med subsidiaritetsprincipen, vilket resulterade i ett motiverat yttrande till kommissionen (utl. 2017/18:FiU51).

Ekonomi och finans

Det ekonomisk-politiska samarbetet inom EU syftar bl.a. till att understödja ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning, hög konkurrenskraft och varaktig konvergens mellan medlemsstaternas ekonomiska utfall. En grundläggande princip för den ekonomiska politiken i EU är öppen marknadsekonomi med fri konkurrens som främjar en effektiv resursfördelning.

Finansiellt stabilitetsstöd

Skrivelsen

I skrivelsen tar regeringen upp vilka medlemsländer som tagit emot stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer, vilka betalningsbalansstöd som betalats ut till medlemsländer som inte har euro som valuta samt det makrofinansiella stöd som betalats ut till länder utanför EU.

Ekonomisk styrning och samordning

Skrivelsen

Stabilitets- och tillväxtpakten är EU:s gemensamma regelverk för att säkra sunda offentliga finanser. Pakten består av en förebyggande del som fokuserar på landspecifika medelfristiga budgetmål och en korrigerande del, det s.k. underskottsförfarandet. Medlemsstater med alltför stora underskott eller alltför hög skuldkvot kan bli föremål för ett underskottsförfarande. I början av 2018 var två av EU:s medlemsstater i underskottsförfarande, nämligen Frankrike och Italien. I juni avslutades underskottsförfarandet för Frankrike. Kommissionen rekommenderade också under våren att förfaranden inom den förebyggande delen skulle tillämpas för Rumänien och Ungern.

Det makroekonomiska obalansförfarandet inleddes i november 2017 genom att kommissionen publicerade den årliga förvarningsrapporten. Utifrån denna preliminära ekonomiska analys av medlemsstaterna föreslogs vilka medlemsstater som skulle djupgranskas för att där påvisa eventuella makroekonomiska obalanser. Sverige överskred tre av indikatorernas tröskelvärden – minskande exportmarknadsandelar, snabbt stigande bostadspriser och hög privat skuldsättning. Kommissionen inledde därför en djupgranskning av Sverige. I djupgranskningen konstaterades att Sverige har makroekonomiska obalanser relaterade till hushållens skuldsättning och bostadspriserna.

Reformering av den ekonomiska och monetära unionen

Skrivelsen

Arbetet med att reformera EMU fortsatte under året. Arbetstempot höjdes efter eurotoppmötet i juni. De allra flesta möten om EMU-reformer har hållits i s.k. inkluderande format, dvs. med deltagande av samtliga medlemsstater exklusive Storbritannien. Det har inneburit att Sverige har haft en mer aktiv roll än annars. Därtill deltog Sverige under året i ett informellt samarbete om EMU-fördjupning tillsammans med sju likasinnade länder: Danmark, Estland, Finland, Irland, Lettland, Litauen och Nederländerna.

Vid eurotoppmötet i juni tog man fram tre breda områden för fortsatt arbete: 1. bankunionen, 2. Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) och 3. finanspolitisk kapacitet. Vid mötet med Eurogruppen i inkluderande format i december nåddes en uppgörelse som Eurotoppmötet sedan ställde sig bakom.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Karolina Ekholm om inspel i diskussionen om EMU-fördjupning vid två tillfällen i februari. I mars informerade statssekreterare Karolina Ekholm, ordföranden för kommissionens representation i Sverige Katarina Areskoug Mascarenhas och Bruegels chef Guntram Wolff utskottet om de pågående diskussionerna om EMU-fördjupningen. Statssekreterare Karolina Ekholm återkom till utskottet i oktober och informerade om EMU-fördjupningen. I april överlade utskottet med finansminister Magdalena Andersson om ett paket med förslag om fullbordande av EMU. Utskottet fick även information av finansministern om förhandlingsläget och det fortsatta arbetet med EMU-fördjupningen i april 2019.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat reformeringen av EMU, senast i november 2018 i yttrandet till utrikesutskottet över kommissionens arbetsprogram för 2019 (yttr. 2018/19:FiU3y) och i april 2018 i yttrandet till utrikesutskottet över verksamheten i EU under 2017 (yttr. 2017/18:FiU3y). I finansutskottets yttrande över kommissionens arbetsprogram för 2017 behandlas ett flertal av de förslag som nu diskuteras (yttr. 2016/17:FiU3y),

liksom i yttrandet över kommissionens arbetsprogram för 2018 (yttr. 2017/18:FiU2y).

Vidare prövade utskottet i januari 2018 ett förslag från kommissionen som berör frågan om inrättande av ett reformstödsprogram – Förslag till ökad finansiering och anpassning av målet för stödprogrammet för strukturreformer (COM[2017] 825). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Stöd till strukturreformer

Skrivelsen

Den 31 maj lämnade kommissionen förslag till en förordning om inrättandet av ett reformstödsprogram i EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Reformstödsprogrammet syftar till att tillhandahålla finansiellt och tekniskt stöd till medlemsstaternas genomförande av strukturreformer. Programmet uppgår enligt förslaget till 25 miljarder euro. Kommissionen föreslår att stöd ska kunna erbjudas genom tre instrument:

1. ett reformverktyg för att tillhandahålla finansiella incitament till medlemsstaternas genomförande av strukturreformer
2. ett instrument för tekniskt stöd för att stärka den administrativa kapaciteten i medlemsstaterna
3. en konvergensmekanism för att tillhandahålla finansiellt och tekniskt stöd till medlemsstater som är på väg att gå med i euron.

Deltagande i programmet ska vara frivilligt.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson om reformstödsprogrammet i november. Utskottet subsidiaritetsprövade i juni kommissionens förslag till förordning om inrättande av reformstödsprogrammet (COM[2018] 391). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Stabiliseringsfunktion

Skrivelsen

I maj lämnade kommissionen ett förslag om att inrätta en stabiliseringsfunktion för att via lån upprätthålla nivån på investeringar i medlemsstater som drabbas av en asymmetrisk chock, alltså kostnadskriser som drabbar ett begränsat område. För detta ändamål föreslår kommissionen en låneram på totalt 30 miljarder euro. Lånen ska garanteras av EU-budgeten. Kommissionen föreslår vidare att deltagande medlemsstater ska sätta upp en fond för räntesubventioner på lånen genom att teckna ett mellanstatligt avtal.

Funktionen är avsedd att omfatta euroländer och länder som deltar i växelkurssystemet ERM II (i dagsläget bara Danmark).

Det finns ett antal villkor för att kunna få stöd från funktionen. Bland annat ska arbetslösheten i den ansökande medlemsstaten öka snabbt, och landet bör uppfylla vissa krav kopplade till stabilitets- och tillväxtpakten och den europeiska planeringsterminen.

Behandling i utskottet

Utskottet prövade i juni kommissionens förslag till förordning om investeringsstabiliseringsfunktionen (COM[2018] 387). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

InvestEU – initiativ för att främja investeringar i EU

Skrivelsen

I juni presenterade kommissionen ett sektorsförslag inom ramen för den fleråriga budgetramen 2021–2027 kallat InvestEU-programmet. Programmet går ut på att samla 14 centralt förvaltade finansiella instrument, däribland en uppföljare till Junckerplanens europeiska fond för strategiska investeringar (Efsi) som ska avslutas 2020, tillsammans med en EU-budgetgaranti i en enhetlig struktur för att mobilisera medel till investeringar under nästa MFF.

Programmet ska via en EU-budgetgaranti på 38 miljarder euro stödja olika investeringspartner, bl.a. Europeiska investeringsbanken (EIB) och nationella utvecklingsbanker, för att mobilisera projektfinansiering i EU på 650 miljarder euro. Syftet är att förenkla och effektivisera dagens fragmenterade system. Förhandlingar om programmet inleddes i september.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson om InvestEU-programmet i november 2018 och med statssekreterarna Max Elger och Paula Carvalho Olovsson i april 2019. I augusti prövade utskottet kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av InvestEU-programmet (COM[2018] 439). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Europeiska investeringsbanken

Skrivelsen

Europeiska investeringsbanken (EIB) är ett fristående organ inom EU. Medlemskap i EIB följer automatiskt med ett medlemskap i EU, och Sverige blev således medlem i banken i samband med EU-inträdet 1995. Bankens huvudsyfte är att bidra till att utveckla den inre marknaden. Det sker genom långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt, exempelvis

inom forskning och utveckling, infrastruktur och små och medelstora företag. En del av verksamheten genomförs via EIB:s dotterbolag EIF som erbjuder riskkapital och garantier till små och medelstora företag.

Under 2018 inleddes förhandlingar om InvestEU. En viktig fråga i de fortsatta förhandlingarna är vilken roll EIB kommer att ha i förvaltningen och genomförandet av garantin. En annan central fråga under året var att hantera konsekvenserna av att Storbritannien lämnar EIB i samband med brexit.

Motionen

I kommittémotion 2018/19:3050 yrkande 14 vill Håkan Svenneling m.fl. (V) att regeringen verkar för att EIB omvandlas till en klimatinvesteringsbank. För att underlätta klimatomställningen vill motionärerna förändra EIB till att göra produktiva och samhällsnyttiga investeringar för klimatet. Motionärerna vill att banken ska upphöra med fossila placeringar och respektera internationella åtaganden när det gäller mänskliga rättigheter och klimat- och miljöavtal. Ur banken ska företag, regioner, kommuner och länder kunna låna pengar till låg ränta för gröna investeringar i det som ställer om och utvecklar samhällen.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade i juni med statssekreterare Karolina Ekholm om regeringens ståndpunkt när det gäller kapitalhöjning i EIB inför bankens årsmöte i juni. I november överlade utskottet med finansminister Magdalena Andersson om frågor om EIB. I februari 2019 behandlade utskottet proposition 2018/19:46 Extra ändringsbudget för 2019 – Kapitalhöjning i Europeiska investeringsbanken (bet. 2018/19:FiU33).

Finansmarknaden

Arbetet inom finansmarknadsområdet syftar till att säkerställa ett stabilt finansiellt system och en välfungerande och hållbar finansmarknad.

Bankpaketet

Skrivelsen

I november 2016 presenterade kommissionen förslag innehållande revideringar av kapitaltäckningsregelverket i tillsynsförordningen (CRR) och kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) och revideringar av regelverket för krishantering i krishanteringsdirektivet (BRRD). Revideringarna inkluderas som en del av de riskreducerande åtgärderna inom bankunionen och kallas tillsammans för ”bankpaketet”.

Förhandlingen om förslagen nådde beslut om allmän inriktning på Ekofinrådet i maj. Därefter inleddes trepartsförhandlingar under det

österrikiska ordförandeskapet, som avslutade dessa med en politisk överenskommelse för den största delen av förslagen i december.

Behandling i utskottet

Finansmarknadsminister Per Bolund informerade utskottet om bankpaketet i juni. Tillsammans med statssekreterare Ulf Holm informerade han även utskottet om bankpaketet i oktober.

Bankunionen

Skrivelsen

I november 2015 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem. Förhandlingar om förslaget pågår sedan januari 2016. Sedan november 2016 pågår även förhandlingar om en gemensam finansiell säkerhetsmekanism för att säkra den gemensamma resolutionsfonden. I oktober 2017 presenterade kommissionen ett meddelande om fullbordande av bankunionen till 2019.

På grund av starkt motstånd från flera medlemsstater i bankunionen har förhandlingarna om insättningsgarantisystemet varit låsta. Sverige deltar inte i bankunionen och berörs därför i nuläget inte av förslagen.

Behandling i utskottet

Finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm informerade utskottet om bankunionen i november.

Nödlidande lån

Skrivelsen

Ekofinrådet antog i juli 2017 slutsatser om en handlingsplan för att minska andelen nödlidande lån i EU. Den 14 mars presenterade kommissionen ett paket av åtgärder i tre delar utifrån handlingsplanen:

1. ett förslag till direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter
2. ett förslag till ändring i kapitaltäckningsregelverket om minsta förlusttäckning för nödlidande lån
3. principer för etablering av tillgångsförvaltningsföretag, s.k. bad banks, som kan användas vid kris-hantering av ett institut som har en stor andel nödlidande lån.

I förslaget om minsta förlusttäckning för nödlidande lån kunde en överenskommelse ingås med Europaparlamentet i december. I förslaget till direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter pågick förhandlingar i rådet under året.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag om nödlidande lån i april och i oktober. I juni överlade utskottet med statssekreterare Lars Westbratt om kommissionens förslag till direktiv om hantering eller köp av krediter och ianspråktagande av säkerheter.

I maj prövade utskottet kommissionens förslag till ändring vad gäller minsta förlusttäckning för nödlidande exponeringar (COM[2018] 134), och förslaget till direktiv om kreditförvaltare, kreditförvärvare och återvinning av säkerhet (COM[2018] 135). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Säkerställda obligationer

Skrivelsen

I mars presenterade kommissionen ett förslag till regelramverk för utgivning av säkerställda obligationer. Förslaget är en del av ett paket för att fördjupa kapitalmarknadsunionen (CMU). Förhandlingar pågick under maj–november.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag till regelverk för säkerställda obligationer i april och i november. I april prövade utskottet även kommissionens förslag om säkerställda obligationer (COM[2018] 93 och COM[2018] 94). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Gränsöverskridande betalningar

Skrivelsen

Som ett led i sin handlingsplan om finansiella tjänster för konsumenter lade kommissionen i mars fram ett förslag på förordningsändringar som ska bidra till att sänka transaktionsavgifterna för gränsöverskridande betalningar i euro och öka transparensen och jämförbarheten vid valutaväxlingar i unionen. En överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet nåddes i december.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade i juni med finansmarknadsminister Per Bolund om gränsöverskridande betalningar. Statsrådet Per Bolund informerade även utskottet om gränsöverskridande betalningar och valutaväxling i december.

Utskottet prövade kommissionens förslag till ändring av förordning vad gäller vissa avgifter på gränsöverskridande betalningar i unionen och valuta-

växlingsavgifter (COM[2018] 163) i maj. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Ändringsdirektivet till det fjärde penningtvättsdirektivet

Skrivelsen

Förslaget till ändringar i det fjärde penningtvättsdirektivet presenterades i juli 2016. En politisk överenskommelse nåddes i december 2017. Förslaget antogs av Europaparlamentet och rådet i maj 2018. Ändringsdirektivet ska huvudsakligen vara genomfört i medlemsstaterna i januari 2020.

Många fall av penningtvätt konstaterades inom EU under året, vilket bl.a. lett till två nya förslag som båda innehåller ytterligare revideringar av delar av det fjärde penningtvättsdirektivet. I september presenterade kommissionen ett tillägg till förslaget som rör stärkt tillsyn på området bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Förhandlingar i rådet påbörjades i november, och i december kom medlemsstaterna överens om ett partiellt förhandlingsmandat om tilläggsförslaget.

Behandling i utskottet

I oktober överlade utskottet med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag för bekämpning av penningtvätt samt tillsyn. I oktober prövade utskottet även kommissionens förslag (COM[2018] 646). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Vidare informerade statssekreterare Ulf Holm utskottet om kommissionens lista över högriskredjeländer i fråga om penningtvätt m.m. i februari 2019.

Översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn

Skrivelsen

Förslaget om översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn presenterades i september 2017. Myndigheterna i tillsynsstrukturen är Europeiska systemrisknämnden (ESRB) och de tre europeiska tillsynsmyndigheterna Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esmå), Europeiska bankmyndigheten (EBA) och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa). Förhandlingarna i rådet har pågått sedan oktober 2017.

Behandling i utskottet

Finansmarknadsminister Per Bolund informerade utskottet om de europeiska tillsynsmyndigheterna i juni. Kommissionens svar (C[2018] 3204) på utlåtande 2017/18:FiU31 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till

översyn av de europeiska tillsynsmyndigheterna (Esa-myndigheterna) inkom till utskottet i juni.

Värdepappersmarknaden

Centrala motparter m.m.

Skrivelsen

I juni 2017 presenterade kommissionen förslaget om ändrade regler för tillsyn över centrala motparter i EU och i tredjeländer. Förhandlingar inleddes i juli 2017, och en allmän inriktning nåddes i rådet i december 2018.

Europeiska centralbanken (ECB) antog i juni 2017 en rekommendation riktad till Europaparlamentet och rådet om ändring av artikel 22 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (ECBS-stadgan). Förhandlingar påbörjades hösten 2017, och en allmän inriktning nåddes i rådet i december 2018.

Förslaget om ändringar i förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister presenterades i maj 2017. I rådet nåddes en allmän inriktning i december 2017, och trepartsförhandlingar pågick under året.

Behandling i utskottet

I oktober informerade finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm utskottet om tillsynen över centrala motparter i EU och i tredjeländer, clearingsystem i ECBS-stadgan och centrala motparter m.m.

Kapitalmarknadsunionen

Skrivelsen

I september 2015 presenterade kommissionen en handlingsplan för skapandet av en kapitalmarknadsunion. I mars presenterade kommissionen ett meddelande om hur kapitalmarknadsunionen ska färdigställas under 2019. Förslagen som ingår i kapitalmarknadsunionen redovisas separat.

Behandling i utskottet

Utskottet behandlade senast kapitalmarknadsunionen i yttrandet över kommissionens arbetsprogram för 2019 (yttr. 2018/19:FiU3y). I juni informerade finansmarknadsminister Per Bolund utskottet om regeringens konsekvensanalyser avseende fullbordandet av kapitalmarknadsunionen.

Kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag

Skrivelsen

Kommissionen presenterade förslaget om bättre tillgång till kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag i maj. Förslaget syftar till att ge

vissa lättnader för företag noterade på en tillväxtmarknad för små och medelstora företag – en särskild sorts handelsplattform – och berör EU-förordningarna om marknadsmissbruk och prospekt. Förhandlingarna i rådet har pågått sedan september.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om tillväxtmarknader för små och medelstora företag i juni. Vidare prövade utskottet kommissionens förslag till ändringar vad gäller främjande av användning av tillväxtmarknader för små och medelstora företag (COM[2018] 331) i juni. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Gräsrotsfinansiering

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag. Förslaget syftar till att främja tillgången till kapital för små och medelstora företag via låne- och andelsbaserad gräsrotsfinansiering. Förhandlingar i rådet har pågått sedan i juni.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade om kommissionens förslag om plattformar för gräsrotsfinansiering med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm i april. Finansmarknadsministern återkom till utskottet i juni och december och informerade om gräsrotsfinansiering. Vidare överlade utskottet med statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag till förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag i februari 2019. I april prövade utskottet kommissionens förslag om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag (COM[2018] 113) och förslaget om marknader för finansiella instrument (COM[2018] 99). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Förordning om värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar

Skrivelsen

Den 24 maj lämnade kommissionen ett förslag för att möjliggöra en marknadsstyrd utveckling av värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar, s.k. sovereign bond-backed securities (SBBS). Målen med förslaget är att diversifiera bankernas exponeringar mot statsskuld, minska kapitalflykt mellan medlemsstaterna inom euroområdet och öka utbudet av lågriskstillgångar. Kommissionen föreslår att privata aktörer ska

kunna köpa nationella statsobligationer från euroländerna enligt en förutbestämd proportion. En juridiskt separat enhet ska sedan kunna ge ut standardiserade värdepapper med portföljen av obligationer som underliggande tillgångar. Dessa värdepapper ska delas upp i trancher med olika riskprofil.

För att åstadkomma förutsättningar för en marknad för SBBS föreslår kommissionen att regleringsmässig neutralitet ska gälla mellan SBBS och dess underliggande tillgångar, dvs. statsobligationerna. Kommissionen föreslår därför ändringar i vissa existerande rättsakter.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om värdepapper med euroländernas statsobligationer som underliggande tillgångar i juni. Vidare prövade utskottet kommissionens förslag om värdepapper med statsobligationer som säkerhet (COM[2018] 339) i juni. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Gränsöverskridande fonder

Skrivelsen

I mars presenterade kommissionen ett förslag som syftar till att underlätta gränsöverskridande distribution av fonder genom att ta bort vissa hinder i befintlig EU-rättslig reglering. En allmän inriktning nåddes i rådet i juni.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm om kommissionens förslag om gränsöverskridande distribution av investeringsfonder i april. Finansmarknadsministern informerade även utskottet om förslaget i december.

Utskottet prövade i april kommissionens förslag om underlättande av gränsöverskridande distribution av fonder (COM[2018] 92 och COM[2018] 110). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Kapitaltäckningsregelverk för värdepappersbolag

Skrivelsen

I slutet av 2017 presenterade kommissionen ett förslag till ett nytt regelverk om kapitaltäckning för värdepappersbolag. Förslaget presenteras som ett led i slutförandet av kapitalmarknadsunionen inom EU.

Förhandlingar i rådet inleddes i januari 2017 under det bulgariska ordförandeskapet. Det österrikiska ordförandeskapet har presenterat ett förslag till förhandlingsmandat inför de förhandlingar som väntas påbörjas efter årsskiftet.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om kommissionens förslag till nytt regelverk för värdepappersbolag i januari. Finansmarknadsministern och statssekreterare Ulf Holm informerade utskottet om kapitaltäckning för värdepappersbolag i november. I februari prövade utskottet kommissionens förslag till förordning om tillsynskrav för värdepappersbolag (COM[2017] 790 och COM[2017] 791). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Hållbarhetsförhandlingar*Skrivelsen*

I handlingsplanen för hållbar tillväxt presenterade kommissionen den 8 mars ett antal åtgärder för att främja hållbara finansmarknader. Som en del av genomförandet av handlingsplanen presenterade kommissionen i maj tre lagförslag. Förslagen omfattar en EU-gemensam klassificering av gröna verksamheter, krav på att investerare och rådgivare ska upplysa om förfaranden och villkor för integrering av hållbarhetsrisker vid investeringar och investeringsrådgivning samt två nya kategorier av referensvärden som ska avspegla underliggande tillgångar med låga utsläpp respektive negativa nettoutsläpp av koldioxid. Rådet enades i december om en allmän inriktning för de två senare förslagen och trepartsförhandlingar påbörjades i januari.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund om hållbara finansieringar i juni. I april informerade finansmarknadsministern och statssekreterare Ulf Holm utskottet om handlingsplanerna för FinTech och hållbara investeringar. De lämnade även information till utskottet om hållbara finansieringar i november.

Vidare prövade utskottet i juni tre förslag från kommissionen: förslag om inrättandet av ett ramverk för hållbara finansmarknader (COM[2018] 353) förslag om upplysningar om hållbara investeringar och hållbarhetsrisker (COM[2018] 354) och förslag om ändring av referensvärdesförordningen (EU) 2016/1011 (COM[2018] 355). Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Försäkringsmarknaden*Skrivelsen*

Kommissionen presenterade i juni 2017 ett förslag till förordning om en europeisk privat pensionsprodukt (PEPP). Förslaget är avsett att göra det möjligt för pensionssparinstitut och distributörer att tillhandahålla en inom EU standardiserad privat pensionsprodukt.

Förhandlingar har pågått sedan i juli 2017. I december 2018 nåddes en politisk överenskommelse mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet.

Behandling i utskottet

Statsrådet Per Bolund och statssekreterare Ulf Holm informerade utskottet om PEPP i november. I januari prövade utskottet kommissionens förslag till förlängd tidsfrist för att tillämpa direktivet om försäkringsdistribution (COM[2017] 792). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

EU:s budget

EU:s budget omfattar Europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Under året förhandlades budgeten för 2019. Den svenska EU-avgiften bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget genom tillämpning av regelverket för EU:s egna medel.

Skrivelsen

Kommissionen presenterade sitt första förslag till årsbudget 2019 i maj. Åtagandanslagen föreslogs uppgå till 165,6 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för åtaganden på 1,2 miljarder euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 148,6 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för betalningar på 18,1 miljarder euro. Marginalerna skiljer sig från dem som redovisats av kommissionen. Sverige tillsammans med likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater anser att även specialinstrumenten bör beaktas när marginalerna beräknas, vilket resulterar i lägre marginaler.

Mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning ansåg Sverige under rådsförhandlingarna att kommissionens förslag ligger för högt och att det saknar tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret. Rådets position antogs i september och innebar ökade marginaler för framför allt åtaganden jämfört med förslaget. Sverige och alla övriga medlemsstater utom en röstade ja till rådets position.

Efter att rådet och Europaparlamentet inte enats om årsbudgeten för 2019 under den avsatta förlikningsperioden presenterade kommissionen i november ett andra förslag till årsbudget. Åtagandanslagen föreslogs då uppgå till 165,6 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för åtaganden på 1,3 miljarder euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 148,2 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för betalningar på 18,5 miljarder euro.

Efter att en preliminär överenskommelse nåtts mellan Europaparlamentet och rådet antogs årsbudgeten för 2019 formellt av rådet och av

Europaparlamentet i december. Överenskommelsen resulterade i åtagandeanslag på 165,8 miljarder euro och betalningsanslag på 148,2 miljarder euro.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Max Elger om kommissionens förslag till EU:s årsbudget för 2019 i juni och november.

Skydd av EU:s finansiella intressen

Kommissionen ska i samarbete med medlemsstaterna genomföra EU:s budget och säkerställa en god ekonomisk förvaltning. Europeiska revisionsrätten granskar varje år kommissionens genomförande av budgeten. Denna granskning ligger till grund för bedömningen om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för det aktuella budgetåret.

Ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget

Skrivelsen

Ekofinrådet beslutade den 20 februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget. Sverige och en annan medlemsstat röstade nej till rekommendationen vid omröstningen i Ekofinrådet. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2016 års budget.

Ansvarsfrihet för genomförandet av 2017 års budget

Skrivelsen

I oktober publicerade revisionsrätten årsrapporten om budgetåret 2017. Rapporten presenterades för Ekofinrådet i november. Revisionsrätten granskar EU:s inkomster och utgifter för att bedöma om de är lagliga och korrekta. För budgetåret 2017 lämnade revisionsrätten för andra gången en revisionsförklaring med reservation (i stället för en avvikande mening) när det gällde utgifterna. Däremot uppskattade revisionsrätten att 2,4 procent av de underliggande transaktionerna inte hade gjorts i enlighet med gällande regelverk (motsvarande felnivå för budgetåret 2016 var 3,1 procent), vilket översteg den vedertagna gränsen för väsentliga fel som ligger på 2 procent.

Vid Ekofinmötet i februari 2019 antog rådet en rekommendation till Europaparlamentet om att EU-kommissionen bör beviljas ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för 2017. Sverige lade ned sin röst i stället för att som tidigare år rösta nej till ansvarsfrihet med motiveringen att EU-kommissionen arbetat med att få ned felnivån och att utvecklingen går i rätt riktning.

Klimatfinansiering

Skrivelsen

EU:s ståndpunkt i frågan om internationell finansiering av klimatåtgärder inför COP 24 behandlades vid Ekofinrådet i november. Rådsslutsatserna om klimatfinansiering har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansiering för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s position i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet.

Behandling i utskottet

Eva Lindström, ledamot i Europeiska revisionsrätten, informerade utskottet (och EU-nämnden) om revisionsrättens årsrapport 2017 i oktober.

Statistik

Skrivelsen

Statistiksamarbetet syftar till att harmonisera medlemsstaternas statistik. Det är viktigt med jämförbar statistik för att kunna utveckla, genomföra, analysera, övervaka och utvärdera EU:s politik. Europaparlamentet och rådet beslutade under året om en förordning om statistik över jordbruksföretag. Vidare pågick förhandlingar om förslaget till förordning om europeisk statistik om personer och hushåll, förslaget till förordning om europeisk företagsstatistik, förslaget till förordning om harmonisering av bruttonationalinkomsten, förslaget till förordning om statistik över migration och internationellt skydd samt förslaget till förordning om program för den inre marknaden 2021–2027.

I november antog Ekofinrådet slutsatser om EU-statistik. Slutsatserna följer upp utvecklingen av europeisk statistik, sätter prioriteringar och pekar ut riktningen framåt för europeisk statistik.

Behandling i utskottet

Utskottet prövade i juni kommissionens förslag till ändring av Europaparlamentets och rådets förordning om gemenskapsstatistik över migration och internationellt skydd (COM[2018] 307). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i april ett förslag om ändring av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Förslaget syftar

bl.a. till att anpassa direktivet till den senaste utvecklingen när det gäller hantering och användning av uppgifter. Frågan var föremål för en riktlinjedebatt vid rådet för transport, telekommunikation och energi (TTE-rådet) i juni samt för information från ordförandeskapet vid TTE-rådet i december.

Motionen

I kommittémotion 2018/19:3052 yrkande 52 anför Lars Andersson (SD) m.fl. att regeringen bör verka för att ett eventuellt införande av en EU-gemensam lista med särskilda dataset, dvs. datasamlingar i ett strukturerat format, ska föregås av ytterligare analyser. Enligt motionärerna innehåller det gamla lagförslaget bestämmelser om icke-diskriminering, avgifter, ensamrättsavtal, öppenhet och insyn, licenser och praktiska verktyg för att göra det enklare att hitta och vidareutnyttja offentliga handlingar. Det nya förslaget syftar till att öka vidareutnyttjandet av offentlig information/offentliga data. Förslaget till revidering innehåller även en helt ny bestämmelse som anger att kommissionen ska ges ett mandat att ta fram en särskild EU-gemensam lista med de dataset som bäst kan anses bidra till samhällsekonomiska vinster inom EU. De kategorier av dataset som inkluderas i listan ska tillgängliggöras av medlemsstaterna utan avgifter och med minimala restriktioner. Motionärerna anser dock att etablerandet av en EU-gemensam lista med särskilda dataset i ett strukturerat format förutsätter ytterligare analyser.

Behandling i utskottet

I november överlade utskottet med statsrådet Ardalan Shekarabi, Finansdepartementet, om kommissionens förslag till revidering av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Vidare prövade utskottet i juni kommissionens förslag till ombearbetning av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (COM[2018] 234). Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet vill inledningsvis välkomna regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2018. Skrivelsen är ett viktigt instrument för att utskottet ska kunna följa verksamheten inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Utskottet noterar att arbetstempot i EU i frågor som faller inom utskottets beredningsområde var högt under 2018. Utskottet höll under året 22 överläggningar med regeringen och fick vid 9 tillfällen information om frågor som berör utskottet. Vidare subsidiaritetsprövade utskottet 26 förslag från

kommissionen, framför allt inom finansmarknadsområdet, och 2 förslag som lagts fram inom ramen för systemet för egna medel i EU-budgeten resulterade i motiverade yttranden till kommissionen. Utskottet noterar vidare att det kommande arbetet inom EU är inriktat på antagandet och genomförandet av tidigare presenterade förslag, vilket är naturligt med tanke på det stundande valet till Europaparlamentet.

Av naturliga skäl tog även frågan om Storbritanniens utträde viss tid i anspråk under 2018, och utskottet har behandlat ett antal förslag kopplade till detta. Osäkerheten om det brittiska utträdet består, och risken för ett avtalslöst utträde är tydlig. Enligt utskottet är ett avtalslöst utträde ett dåligt sätt att möta de utmaningar som utträdet innebär. Arbetet för att förbereda ett sådant utfall är fortfarande en nödvändig del av brexitarbetet. Utskottet följer förhandlingarna och beredskapsarbetet för att hantera ett avtalslöst utträde med stort engagemang, och arbetet kommer att intensifieras under tiden fram till utträdet.

Utskottet stöder arbetet inom den europeiska planeringsterminen, som utgör en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken inom EU. Utskottet har tidigare framhållit vikten av att EU:s medlemsländer för en ekonomisk politik med nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformerna, och den europeiska planeringsterminen stärker incitamenten för EU:s medlemsländer att föra en ansvarsfull finanspolitik. Enligt utskottet ska rådet och kommissionen när de tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken fullt ut respektera de nationella parlamentens roll.

Som en liten, öppen ekonomi är det för Sveriges del av stor betydelse att EU:s inre marknad utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Utskottet har vid flera tillfällen poängterat angelägenheten i att kapitalmarknaderna integreras ytterligare utan att den finansiella stabiliteten äventyras. Utskottet har också uttryckt betydelsen av finansiell stabilitet i EU:s omvärld och vidhåller att det ligger i såväl Sveriges som EU:s intresse att även länder i unionens närområde utvecklar regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Utskottet är positivt till ökad konvergens och till ett harmoniserat genomförande av regelverk, men betonar samtidigt vikten av att initiativ inte leder till att konsument- och investerarskyddet sänks i Sverige.

När det gäller förhandlingarna om EU:s kommande långtidsbudget är den svenska restriktiva grundhållningen fast förankrad i riksdagen. Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, vilket innebär en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Utskottet delar regeringens grundsyn vad gäller Sveriges ståndpunkt i förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram, och utskottet kommer att ha anledning att återkomma till frågan under året.

Utskottet anser att dagens system för EU:s egna medel i stort fungerar väl. Utskottet fann dock i sin prövning av kommissionens förslag till EU:s egna medel och genomförande av systemet för egna medel (COM[2018] 325) och

327), att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. I utlåtande 2017/18:FiU51 anförde utskottet att kommissionens förslag innehåller bestämmelser som är problematiska och alltför långtgående för att nå målen med förslagen. Det gäller framför allt den korg med tre nya egna medel som kommissionen föreslår. Utskottet ansåg det alltför långtgående att besluta om ett nytt eget medel som baseras på intäkter från ett förslag som inte är antaget, vilket är fallet med förslaget till en gemensam konsoliderad bolagsskattebas. Enligt utskottet är en adekvat utformning av systemet för egna medel avgörande för att nå målet om att hålla nere den svenska avgiften. Utskottet anser liksom regeringen att förändringarna av regelverket och systemet för den momsbaseade avgiften bör utformas på ett sätt som inte missgynnar länder med låga momsfel och/eller höga momsintäkter. Enligt utskottet är det viktigt att förslag till gemensamma regler föregås av grundliga konsekvensanalyser och att subsidiaritetsprincipen följs.

Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka kommittémotionerna 2018/19:3050 (V) yrkandena 1 och 2 och 2018/19:3052 (SD) yrkandena 2, 13, 15, 19 och 23 som behandlar frågor om EU:s budget och systemet för egna medel.

Utskottet vill än en gång betona vikten av att frågor som har betydelse för hela EU ska diskuteras och beslutas av samtliga medlemsländer. När det gäller fördjupningen av den ekonomiska monetära unionen har utskottet förståelse för euroländernas behov av att fördjupa samarbetet sig emellan. Arbetstempot med att reformera EMU höjdes under året, och Sverige har haft en mera aktiv roll än tidigare. Utskottet anser att det är bra att Sverige deltar i diskussionerna i inkluderande format. Samtidigt vill utskottet påminna om vikten av att länderna för en nationell ekonomisk politik med respekt för de finanspolitiska reglerna och att det finns nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformer. Utskottet stöder regeringens ståndpunkt att arbetet med att fullborda bankunionen bör prioriteras. En viktig förutsättning är att bankunionen kombineras med åtgärder för att minska riskerna i banksystemet och att utformningen möjliggör likvärdig behandling av de länder som inte har euron som valuta. Vidare är det viktigt att ESM fungerar effektivt. Fortsatta förhandlingar väntas under våren.

Utskottet uppmärksammar att kommissionen under året lade fram initiativ om att i vissa frågor fatta beslut med kvalificerad majoritet där nuvarande beslutsform är enhällighet; särskilt har frågan om införandet av en digital skatt diskuterats. Utskottet vill betona att Sverige har varit och är emot att övergå från enhällighet till kvalificerad majoritet för beslut kopplade till skatter. Utskottet är principiellt emot att befogenheter på skatteområdet flyttas från medlemsstaterna till EU och kommer framgent att motsätta sig varje form av överföring av beskattningsrätt till EU och införande av EU-skatter. Det finns också ett starkt motstånd både i regeringen och i riksdagen till att använda skatter som nya egna medel i EU-budgeten.

Utskottet välkomnade Investeringsplanen för Europa (Efsi) när den lanserades och framhöll den del av planen som behandlar strukturreformer för

att skapa ett bättre investeringsklimat som särskilt viktig. I mars 2019 enades rådet om att acceptera en partiell överenskommelse med Europaparlamentet om sektorsförslaget InvestEU, som ska ersätta Efsi. Programmet syftar till att stödja investeringar i EU. Vid överläggningen i april stödde utskottet regeringen ståndpunkt i förhandlingarna och den partiella överenskommelsen med Europaparlamentet om InvestEU.

Under våren 2019 godkände utskottet en kapitalhöjning till Europeiska investeringsbanken (EIB) för att ersätta den brittiska kapitalandelen när Storbritannien lämnar banken i samband med brexit (bet. 2018/19:FiU33). I ärendet ingick även ett förslag om att ändra bankens stadgar så att de återspeglar storleken och fördelningen av ägarkapitalet efter kapitalhöjningen. Utskottet anser att EIB:s verksamhet utgör ett värdefullt bidrag för att utveckla och stärka EU:s inre marknad och förbättra förutsättningarna för en stark och hållbar tillväxt i EU. Efterfrågan på lån från EIB är fortfarande hög i många länder inom EU och i dess närområde.

Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka kommittémotion 2018/19:3050 (V) yrkande 14 om att regeringen bör verka för att EIB ska omvandlas till en klimatinvesteringsbank.

Utskottet vill liksom tidigare markera att öppenhet, insyn och ansvarsutkrävande är grundläggande för en stabil och effektiv statsförvaltning. Utskottet noterar att kommissionen vid genomförande av budgeten 2016 och 2017 fortfarande inte lyckats hålla felmarginalen på de underliggande transaktionerna inom den vedertagna gränsen för väsentliga fel på 2 procent, vilket utskottet finner anmärkningsvärt. Utskottet noterar dock att EU-kommissionen arbetat med att få ned felnivån och att utvecklingen går i rätt riktning.

Avslutningsvis vill utskottet beröra frågan om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Regeringen har gjort bedömningen att kommissionens förslag till ändringar i direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet) i huvudsak är ändamålsenligt (2017/18:FPM100). Utskottet stöder denna ståndpunkt och håller med om att det finns behov av att anpassa PSI-direktivet till utvecklingen på området. Att förenkla och främja vidareutnyttjande av offentlig information är en väsentlig aspekt av utvecklingen av EU:s dataekonomi. Utskottet välkomnar därför revideringen av direktivet och ser positivt på att omotiverade hinder som försvårar vidareutnyttjandet av öppen offentlig information undanröjs. Vidare överensstämmer förslaget med det förvaltningspolitiska målet om en innovativ och samverkande statsförvaltning. Förslaget ligger även i linje med riksdagens tillkännagivanden om att myndigheterna bör arbeta för att öka utbudet av öppna data och göra offentliga handlingar tillgängliga i maskinläsbart skick (bet. 2016/17:FiU17 och bet. 2017/18:FiU25). Regeringen har vidare uttalat att det som anges i förslaget om medlemsstaternas skyldigheter att göra alla handlingar tillgängliga för vidareutnyttjande, om inte tillgången omfattas av restriktioner eller handlingarna är undantagna från tillgång enligt nationella bestämmelser, dock

behöver analyseras vidare med hänsyn till bl.a. eventuell påverkan på tillgången till handlingar. Vidare behöver den del av förslaget som innebär ett mandat för kommissionen att ta fram en förteckning över värdefulla datamängder analyseras vidare. Inför ett ökat tillgängliggörande av offentlig information behöver tillgängliggörandet föregås av såväl en sekretessprövning som en säkerhetsanalys när det gäller lämpligheten av tillgängliggörandet. I det fortsatta arbetet bör frågor om nationell säkerhet, informationssäkerhet och den personliga integriteten beaktas.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning och anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2018/19:3052 (SD) yrkande 52.

Stockholm den 23 april 2019

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Adnan Dibrani (S), Emil Källström (C), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Ingela Nylund Watz (S), Jakob Forssmed (KD), Ingemar Nilsson (S), Sven-Olof Sällström (SD), Karolina Skog (MP), Mattias Karlsson i Luleå (M), Björn Wiechel (S), Charlotte Quensel (SD) och Joar Forssell (L).

Avvikande meningar

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (SD)

Dennis Dioukarev (SD), Sven-Olof Sällström (SD) och Charlotte Quensel (SD) anför:

I samband med Storbritanniens utträde ur EU föreslås Sveriges EU-avgift öka markant. För Sverigedemokraterna är det en oacceptabel utveckling. Vi motsätter oss de skenande kostnaderna och anser att det är oacceptabelt att Sverige betalar så mycket mer än vad vi får tillbaka. Sverigedemokraterna tror inte att EU bättre kan disponera offentliga medel än de enskilda medlemsstaterna – tvärtom får EU rättmätig kritik för korruption och undermålig uppföljning av sina utgifter. För Sverigedemokraterna är utgiftsminskningar en genomgående och överordnad målsättning och vi vill att Sveriges avgift ska minska.

Sverigedemokraterna har betonat vikten av att ett budgetrestriktivt förhållningssätt genomsyrar Sveriges position varje gång kostnadsdrivande förslag behandlas i rådet. Sverigedemokraternas utgångspunkt är att nedskärningar måste göras på de allra flesta områden i EU:s budget, i en utsträckning som innebär att medlemsavgiften i stället minskar med åtminstone en tredjedel. Det skulle för svenskt vidkommande motsvara uppemot 18 miljarder kronor per år, pengar som vi har stort behov av att i stället använda till prioriterade välfärdssatsningar för de som har de största behoven i Sverige. Tills dess att EU på ett mer övergripande plan kan reformeras bör Sverige motsätta sig alla avgiftsökningar. För att vara konsekvent måste det också tydligare följas upp i varje ärende som avser EU:s utgifter. EU-avgiften behöver sänkas och EU:s kostnader behöver påtagligt minska. Sverigedemokraterna motsätter sig också alla förslag om att ge EU egen beskattningsrätt.

Sedan en längre tid finns EU:s mervärdesskattedirektiv i vilket en rad unionsgemensamma principer finns uppställda, exempelvis undantaget om mervärdesskatt. Sverigedemokraterna är kritiska till de momsbaseade avgifterna som går till EU. Den andel av svenska momsintäkter som EU tar från Sverige bör upphöra och endast gå till svensk statsbudget. EU bör i stället se över unionens kostnader så att de anpassas nedåt efter de minskade intäkterna.

Det nya lagförslaget om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn syftar till att öka vidareutnyttjande av offentlig information/data. Revideringen innehåller även en ny bestämmelse som anger att kommissionen ska ges ett mandat att ta fram en särskild EU-gemensam lista med de dataset i ett strukturerat format som bäst kan anses bidra till samhälls-

ekonomiska vinster inom EU. De kategorier av dataset som inkluderas i listan ska tillgängliggöras av medlemsstaterna utan avgifter och med minimala restriktioner. Sverigedemokraterna anser att skapandet av en EU-gemensam lista med särskilda dataset kräver ytterligare analyser.

Ställningstagande

Med anledning av det som anförs ovan anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2018/19:3052 av Lars Andersson m.fl. (SD) yrkandena 2, 13, 15, 19, 23 och 52.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiet vill minska EU:s budget och återföra EU:s ineffektiva och orättvisa jordbrukspolitik till nationell nivå så att Sverige kan satsa på och utveckla sin landsbygd och sitt jordbruk. Om medlemsländerna får ett ökat ansvar för finansiering och genomförande inom ramen för EU:s budget kan de själva effektivisera, minska EU-byråkratin och samtidigt se till att stöden blir mer effektiva. Regeringen ska fortsatt verka för en minskning av EU:s budget och börja driva på för en klimatomställning i stället för militarisering.

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingade åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämras. Vänsterpartiet vill att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. och förbättrar kvinnors villkor.

För att underlätta klimatomställningen vill Vänsterpartiet omvandla den europeiska investeringsbanken (EIB) till en klimatinvesteringsbank som gör produktiva och samhällsnyttiga investeringar för klimatet. Ur banken ska företag, regioner, kommuner och länder kunna låna pengar till låg ränta för gröna investeringar i det som ställer om och utvecklar samhällen.

Ställningstagande

Med anledning av det som anförs ovan anser jag att utrikesutskottet bör tillstyrka kommittémotion 2018/196:3050 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 1, 2 och 14.

Särskilt yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen under 2018 (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiet anser att finanspolitiken ska beslutas nationellt och ifrågasätter den förstärkta samordning som skett i finanskrisen spår. Vi står därför inte bakom den s.k. europeiska planeringsterminen. EU har genom sitt agerande förstärkt och fördjupat den ekonomiska, sociala och demokratiska krisen. Priset för agerandet är att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.

EU:s hantering av den ekonomiska krisen visar på en brist på demokratisk legitimitet. En bankunion riskerar att förstärka EU:s makt på medlemsstaternas bekostnad. Jag anser att det behövs betydligt kraftigare åtgärder för att trygga den finansiella stabiliteten. En sådan åtgärd är att införa en lag om bankdelning som separerar traditionell bankverksamhet från spekulativ investmentverksamhet, vilket föreslås i den s.k. Liikanenrapporten som tyvärr verkar ha hamnat längre ned på den politiska dagordningen bl.a. på grund av motstånd från den svenska regeringen.

Vänsterpartiet anser att arbetet med kapitalmarknadsunionen nu behöver stanna upp eftersom det behövs en analys av vad konsekvenserna av allt mer integrerade finansmarknader blir vid en kommande finanskris. En sådan analys saknas i dagsläget och vi menar att analysen behöver göras innan eventuellt arbete med kapitalmarknadsunionen fortskrider.

Vänsterpartiet menar att EU begränsar demokratin, och vi motsätter oss generellt förslag som ökar EU:s makt.